

lyekhez viszonyítva az osztálytársadalom embere a lesüllyedés bélyegét viseli magán.

De azok a társadalmi viszonyok, amelyek ilyen emberi vonásokat hoznak létre, itt még a termelőerők alacsony színvonalán nyugsznak. S a termelőerők alacsony színvonala igen szűk korlátok közé szorítja az emberi egyéniség fejlődését és magának a társadalomnak a fejlődését is. A belső ellentéteknek ugyanaz a hiánya, amelynél fogva az őskor apró társadalmi a szabad emberi együttműködés szervei gyanánt jelennek meg, megfosztotta ezeket a társadalmakat attól a belső feszítőerőtől is, amely a termelőerők alacsony színvonalán elengedhetetlen feltétele még ezek kibontakozásának s ezzel fejlődésüket oly lassúvá tette, hogy szinte az évezredek stagnálás képét mutatják. Azonban az ugor őstársadalomban is érlelődtek lassan a termelőerők, a stagnálás látszata alatt, hogy végül is megteremtse az őstársadalom bomlásának, az osztályok kialakulásának s ezáltal saját fejlődésük meggyorsulásának a feltételeit.

F R A N C I A K Ö L T Ö K

Fordította: GEREBLYÉS LÁSZLÓ

PAUL VALÉRY: ERDŐBEN

*Csak tiszta dolgok jártak ott eszünkben
az utak mentén, egymás oldalán,
bolyongván kéz a kézben, jobbadán
setét virág közt, csöndben elmerülten;*

*Óh, jegyesekként mendegéltünk, árván,
a rétek mély, zöldelő éjjelén;
mesés gyümölcsnek osztozánk felén,
kedves a hold, bódultnak könnyű zsákmány.*

*S most azután jómessze, ime, holtan
s mohán, a suttogó erdő ölén
fekszünk sok édes árny közt, te meg én;*

*És fönny, a roppant, tündöklő magosban
egymásra leltünk s könnyünk eleredt,
óh, drága társ, szép volt a csönd, Veled!*

PAUL VALÉRY: AZ ELVESZETT ASZU

*Nemrégiben az Óceánba
(nem is tudom, mily ég alatt alatt)
egy csöpp aszút önték, hiába:
a Semminek volt áldozat...*

*Aszú, a veszted ki kívánta?
kezem tán jósnak engedett?
talán szívem sugallatára
öntött csak bort a vér helyett,*

*A megszokott, áttetsző színe
előbb fölködött rózsaszínbe,
majd az özönben elvegyült...*

*S becsípett tőle mind, a hullám!...
s a mélyről árny-had föltolulván
a poshadt légben egybegyült...*

TRISTAN DEREME: FÚJD EL A LÁMPÁST!

*Fújd el a lámpást! hisz a reggel
ott reszket már a dombokon;
s mogorván, kóbor érzelemmel,
meghajlasz — itt-ott árny oson.*

*Tárd ki az ajtód! künn a kerted
csak csík, halványzöld, lebegő,
s ázott fű illatával telt meg
a fényben oszló levegő.*

*És tisztább szemmel, csillapultan,
gyötrelmeidtől messze már,
az égre nézz, a tág azúrban
fehér galamb kerengve száll!*

MIT JELENT A „MŰVELTSÉG“? „A szó eredeti értelme bizonyos munkát jelöl meg. Ugy vélem, hogy amidőn „szellemi műveltségről“ beszélünk, csak ritkán gondolunk a szónak erre az eredeti értelmére. Többet gondolunk arra, amit már megszereztünk, mint a megszerzés követelményeire. Számomra, épp ellenkezőleg, ebben a cselekvésben, a szellemi erő-kifejtés állhatatosságában rejlik a műveltség legfőbb érdeme és valódi értéke.“ (PAUL VALÉRY)